

SPLITSKO LJELO »Bakhe« u režiji Olivera Frlića

Komu otkinuti glavu

■ *Kako se političnost predstave ne bi svela na izvikivanje optužaba, Frlić je domaću »sramotu« odlučio učiniti prisutnom V-efektom prve kategorije*

Višnja ROGOŠIĆ

Radikalnom političkom kazalištu naju-dobnije je na rubu koji omogućuje pogled iskosa i dopušta široki zamah, no umjetnički ravnatelj Splitskog ljeta Milan Štrlić odlučio je »iskokom u neodgovorno mitsko vrijeme« ugoditi upravo političke radikale. Prva premijera dramskog programa »Bakhe« povezala je najtragičnijega među pjesnicima, Euripida, i najhrabrijega među mladim hrvatskim redateljima, Olivera

Frlića, kako bi i Splićanima i intendantu splitskog HNK priuštila, u festivalskoj najavi naslućeno, »otreznjene povijesnog vremena«.

Analogije s grćkom tragedijom

Tragićni mit o strašnom kaźnjavanju Penteja, vladara Kadmova grada, koji je stao na put dionizićskom slavlju, izrastao je u suvereno ćitanje (ne samo) splitskog stanja uma nedvosmislenim tematiziranjem »skrivene« strane Domovinskog rata, posttratnih kompromisa i domaće kazališne situacije. Niz analogija s grćkom tragedijom zapoćet je postavljanjem predstave u okruźje normirajuće institucije, dvorište osnovne škole, u koje je ucrtana bijela orchestra. Njome su dominirali izvođaći Vili Matula i Mislav Ćavajda,

Na poćetku bijaše skandal: Prizor iz splitske predstave. »Bakhe«

dok su Tajana Jovanović i Zoja Odak ostale na korektnoj izvedbi. Lišena scenografije »pozornica« je ostavila pogled na lokalni »krajolik« - splitsku ulicu i prolaznike koji su postali suizvođaći, svjedoci, ųrtve i sukrovci tragedije.

Dramaturškom intervencijom Marina Blaźevića

Euripidov tekst sveden je na ponavljanje dvaju glasnićkih izvještaja. Poštivanje antićke zabrane prikazivanja nasilja na sceni zastrašujuće se priblićilo u predstavi emitiranim medićskim izvještajima o nasilju poćinjenom u splitskoj Lori - bliskom, ali odsutnom na koje se, upornim

ponavljanjem, moźemo podlo naviknuti. Scene koje opisuju komadanje tijela i otkidanje Pentejeve glave rukama vlastite majke isprekidane su govorom premijera Ive Sanadera kojim obećava lojalnost generalima Domovinskog rata, a seriji izravnih aluźija pridrućeno je i prikazivanje zagrebaćkog HNK kao stroja za mljevenje mesa koju se moźe samo spaliti.

Proizvodnja gađenja

Konaćno, kako se politićnost predstave ne bi svela na izvikivanje optuźbi koje teško probijaju zid prosjećno obeshrabrenog i rezigniranog Hrvata, Frlić je domaću »sramotu« odlučio učiniti prisutnom V-efektom prve kategorije. Scena je na samom poćetku predstave zasuta komadima sirova i polutrula mesa koji su u publici izazvali traćeno gađenje.

Predstava koja se u programskoj knjićici upitala kome bi splitske Bakhe trebale odrubiti glavu zapoćela je kazališnim skandalom: zabranom izvedbe, a potom, nakon javne prituźbe autorskog tima upućene na kljućne drųavne adrese, ukidanjem zabrane. Ako s jedne strane moźemo osjetiti olakšanje jer hrvatsko kazalište pokazuje i umjetnićku i drųstvenu vaźnost, iza ugla ponosa ćeka sram. O glavama koje su otkinute i onima koje se pokorno klimaju joć uvijek saznajemo iz glasnićkih izvještaja, rijetko dopuštajući da se bjelina horizonta našeg svagdanjeg uprija prešućenim. Poruka splitskih Bakhi ne mora se traćiti, ona je vrlo glasna; dosljedni izvedenom glumci nisu izašli na poklon, ni na sugerirajući publici hrabrost, a ne tek pljesak.